

НОВА ХАТА

ДВОТИЖНЕВИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНЬОЇ КУЛЬТУРИ

РІК XI.

15. БЕРЕЗНЯ 1935.

Ч. 6.

ВМІСТ: Ірина Гургула: Народні тканини. К. Малицько: Із наших казюбових гутірок. М. Рудницький: Шевченко про красуні. К. М.-а. Софія Яблонська поміж дітьми. Ольга Ліщинська: Весняні порядки. Марія Білецька: З минулого. З нашого досвіду. Весняний одяг. Ручні роботи. Приписи. Валерія О'Коннор-Віліска: Лісенки й Старички. Ірина Білецька: Мотелики на шпильках. ІЛЮСТРАЦІЇ: Стеном Щурат: Гіяцинт. Червоні плахти (2 ілюстр.). Картата плахта. Обгортка з Заліщищини. Агата Ускова. Юлія Целевич-Танчаківська: Микола Лісенко.

Ст. ЩУРАТ

ГІЯЦИНТ

Весняний вітер — мов окропом!!
Я ждала — вірна Пенелопа,
і дочекалась! — В ополонці
сьогодня — День і Сонце.
Втікай оленем бистроногим
упертий лід — жених убогий!
Мій сміх з узгір розбився на скалки,
внизу — задивлені фіялки.

Оксана Печеніг.

Почтову оплату заплачено готівкою.
Należytość pocztową zapłacono gotówką.

Церковні ризи
Церковні шалі
Суконки на чашу
Хоругви і прапори
багато вишивані

можна замовляти в кооперативі

„Українське Народне Мистецтво“

Львів, ул. Ходкевича ч. 9.

Прапори для організацій

„Просвіти“
„Рідної Школи“
„Відродження“

гаптом або вишивкою

виконує кооператива

„У. Н. М.“

Львів, ул. Ходкевича 9.

Інформації полагоджувє сейчас!

ОБРАЗИ на хоругви

Взір друкований:
Ісус Христос
Мати Божя

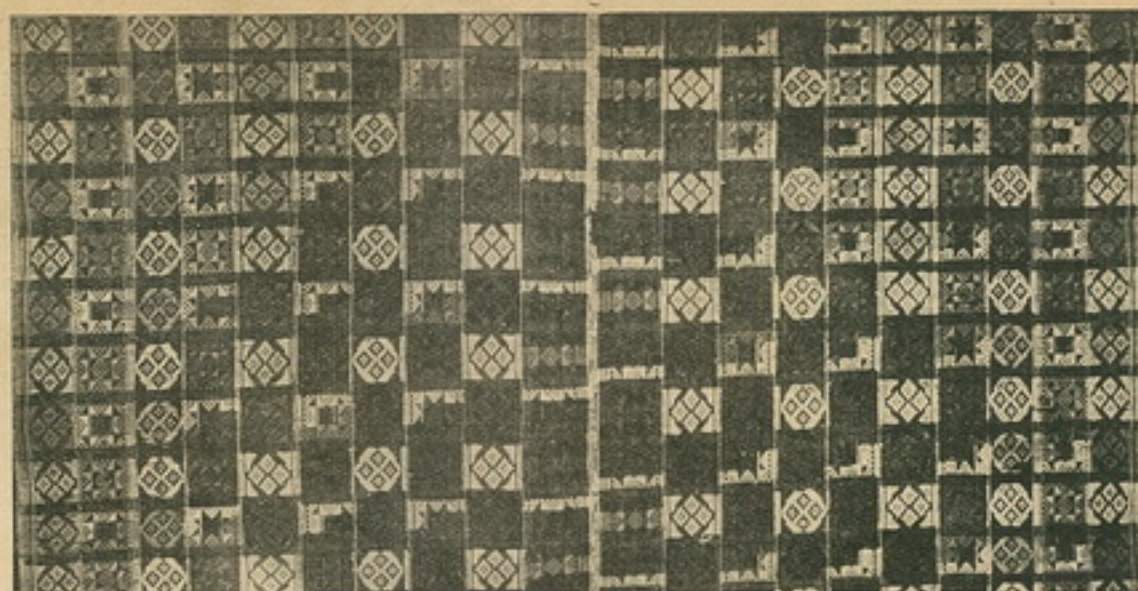
коштує 75 сот. враз із пересилкою

Взір ручно рисований:

Образ св. Миколая
св. Іоана Хрестителя
св. Михайла
св. Дмитра
св. Йосафата

виконуємо на замовлення по 4 зл. за шт.
з пересилкою 4.50 зл.

„НОВА ХАТА, Львів, ул. Ходкевича 9.

Червона плахта з Полтавщини.

ІРИНА ГУРГУЛА

НАРОДНІ ТКАНИНИ

Вовняні тканини виступають передовсім у народній ноші. Дерги, запаски, обгортки, плаhti, пояси — дають багатий матеріал для пізнання народного ткацтва й свідчать про ремесло майстерне й технічно високо розвинене. Про столітню традицію ткання плаht і запасок свідчить згадка про те, що у XVIII. ст. замужні жінки й дівчата носили вовняні плаhti й запаски (домашнього виробу), прив'язувані в поясі, а давніше одягалися так само й жінки з панських родів, тільки для відрізнєння від селянок, носили плаhti й запаски шовкові¹⁾.

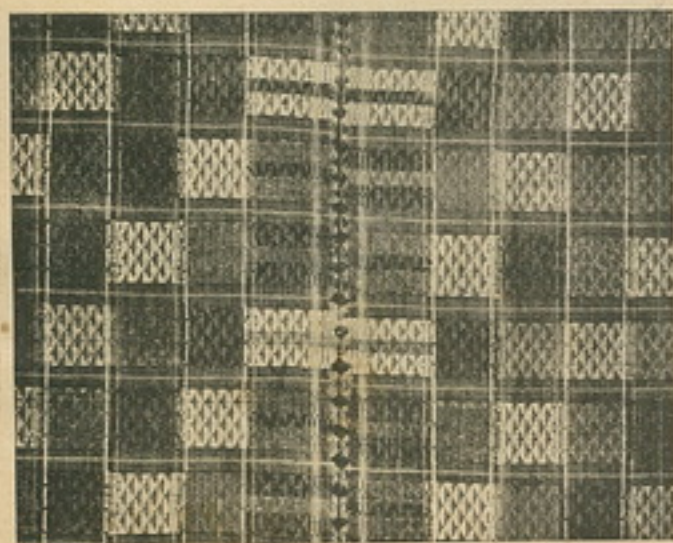
Ткана запаска, обгортка чи плахта, обвита кругом стану полами до переду та прив'язана в поясі — творить один із найстарших типів одягу. Хоча обгортка виступає в різних околицях під різними назвами й ви-

дами — по суті вона скрізь має форму прямокутника, тканого в поздовжні й поперечні кольорові пасма.

Обгортка з Покуття, Буковини й придністрянського Поділля є велика, виміром 150×90 см., тканая з тонкої та м'якої вовни скісним сплетом, прикрашена кольоровими поздовжніми смугами та крайками при берегах. Звичайно буває дві крайки: долішня ширша й вузла горішня; є теж обгортки із чотирьох сторін викінчені крайкою. Обгортку обвивають кругом стану так, що одна пола далеко заходить на другу, а в поясі прив'язують окремою крайкою. Залежно від прийнятої моди в даній околиці-селі, долішній кінець верхньої поли відвертають та запихають високо; деколи відгинають долішні кінці верхньої й спідньої поли; часом заширокі поли запихають з переду в глибокі складки. На Гуцульщині носять подвійні запаски: попередницю й позадницю, що зав'язками або попружками (поясами, крайками) приперізують до стану. Запаски (попередницю) носять скрізь при обгортках (але необов'язково), вони звичайно ткані з грубшої вовни. Позадниця й попередниця є характеристично відрізнєні в обгортках подільських (над Дністром); боки обгортки, що творять передні поли є прикрашені кольоровими пасмами, середня частина, що приходить ззаду є гладка, одноколірова.

На обгортках і запасках виступає скрізь один тип технічного орнаменту — лінійні пасма різної величини й краски, що ритмічно чергуються. Хоча уклад прикрас є дуже одноманітний проте обгортки дають враження орнаментального багатства й різноманітності головню через особливий добір красок і кольористичну ритміку.

Обгортки й запаски поодиноких околиць різняться між собою красками. Поділля над Дністром має обгортки темні, переважно чорні, темно-брунатні, темно-зелені; на темному тлі укладаються пасма вяло-жовтої, цеглястої, темно-синьої, темно-зеленої, фіо-

Плахта із збірок Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка.

¹⁾ Шафонский: Черниговское Намѣстничество. Київ, 1851.

летної та білої, — червоної краски мало. На Покутті обгортки червоні ясні й темні, ткані на цілій площині лінійними пасмами в зеленій, жовтій, чорній та білій красці (декуди синій). На буковинському Покутті й на Поділлі гарну сполуку творять краски: цегляста, зелена, чорна й біла. Основою розкрашення гуцульських запасок є краски: червона, жовта, зелена, помаранчева, вишнева.

Пояси (крайки, попружки) є відповідно добирає до обгортки. Вони теж (як обгортки) кольоритом характеризують околицю.

Плахта складається з двох довгих кусків тканини. Їх частинно зшивають. Зшита частина творить «станок», який обвивають кругом стану, незшиті куски звисають «крилами» — ніби великими вилогами по боках. Зшивані частини й відвернені крила називають «гривки». Деколи плахта складається лише із зшиваних гривок, себто самого станка — «половинчата» плахта, та доказом багатства й пишноти є ціла плахта «рясна», «крилата». Обвинена кругом стану плахта розходиться з переду внизу й тому вбирають до неї попередницю, тонку вовняну запаску синю або червону, а деколи квітчасту шовкову чи з іншого купного матеріалу. Відпо-

Обгортка з Заліщицьчини.

Краски: на чорному тлі пасма в жовтій, зеленій, синій і червоній красці. — Крайка: червона, жовта, зелена, синя, біла.

Картата плахта з Полтавщини.
Із збірок Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка.

відно до краски тла, себто краски вовни, вжитої на основу вирізняють плахти: «червона», «синятка», «напільня» (мішане червоне з синьою) та «чорнятка». Від краски основи залежить яркість плахти й узорів. Старші жінки носять звичайно синятку й чорнятку з темними квітками, молодь вбирається в червоні плахти й напільні, виткані якими узорами.

Тканням плахти займаються виключно жінки спеціалістки — плахотниці, що своє майстерство передають найближчим (дочкам, сестрам). Вони самі приготують тонку вовняну основу переважно ягнячу, бо м'якша й тонша. На підткання вживають теж вовни домашнього виробу й закрашення; деколи для особливо складних узорів докупують фабричного матеріалу.

Технічно ткання плахти є доволі трудне, відповідно до роду плахти — «картата», «стовпата», «проста», «накладана» — міняється кількість ничиниць і поножів, яких звичайно буває 5 до 6 пар. При плахтах накладаних, які тчуть при допомозі 2 поножів і 2 пар ничиниць вживають «начиннячко» в виді доповнюючих ничиниць.

Орнамент плахт складається з рівнобіжних прямих — поздовжних і поперечних, що замикають чотирикутні клітки. Поздовжних пасем буває звичайно 8 до 10, а кількість поперечних залежить від якості узору — дрібнішого чи більшого. Клітки, наперемінно виповнені різними фігурами («рожа», «гвоздик», «фіялка», «папоротник», «рачки», «павині очка» і т. д.) творять узірчасту шахівницю на цілій поверхні.

Плахта є святковим одягом. На будень носять дерги з грубої вовни, закрашені в чорний колір (з вільхової кори) або сірі, незакрашені. В деяких околицях окрім плахт носять теж запаски з підтичками. Запаски тчуть з ягнячої вовни й красять на синьо. Верхню частину запаски збирають у дрібні складки та пришивають до підтички — червоного вовняного пояса. Запаску овивають кругом стану, її долішні поли розходяться, тому до запасок потрібна попередниця.

З НАШИХ КЛЮБОВИХ ГУТІРОК

Увійшло в звичай у нашому жіночому клубі при „Новій Хаті“, що два рази в тиждень — в середу і п'ятницю — сходяться всі члени, щоби вислухати якогось поважного відчиту-реферату, або побалакати собі на актуальні теми, які піддає преса, чи насуває само життя. Оці свободні, непрограмові, необдумані заздалегідь у деталях гутірки якраз найцікавіші, бо втягають загал учасниць у дискусію й торкають іноді дуже важких питань.

Так було й останній раз, коли по обговоренні різних сенсаційних історій з преси зійшли ми на справу безробіття серед наших жінок і молодих дівчат. Я саме зачіпила цю тему, а ось з якого приводу: Перед тижнем зголосилася до мене моя буваша учениця, укінчена семінаристка, дівчина незвичайно солідна й інтелігентна, прохаючи, чи не знаю де якого місця для неї. Впродовж п'яти літ подається вона на учительську посаду і завжди безуспішно. Готова прийняти всяке заняття: боні, помічниця в господарстві, інструкторки, продавщиці, щоби тільки не сидіти дома на хлібі родичів, бо це її душевно пригноблює, но, і треба-ж жити. На жаль, я сама не могла їй в нічим допомогти, так тільки порадила, де есентуально могла би звернутися за посадою.

Та ось за кілька днів приходить до мене одна добродійка з проханням, поручити їй яку совісну, інтелігентну дівчину, дещо познакомлену з гігієною, на доглядачку до затижно хорого батька. Перед кількома роками Кружок ім. Ганни Барвінок улаштував був тримісячний курс плекання хорих і помочі в наглих випадках, може котра зі слухачок схоче те місце обняти. Умови добрі.

Правда, курс такий у нас відбувся і покінчило його поверх сорока семінаристок і студенток, але де їх тепер шукати? Навіть можна, але-ж це забере часу, а тут справа пильна, хорий не може ждати, а будького годі поручати. Згадала я й мою кандидатку зперед кількох днів, та точної адреси не знаю, переписка може

проволювати справу, а зрештою може вона вже й знайшла що для себе.

Розповіла я на клубі обі історії і розвинулася на цю тему дискусія. Всі були згодні з тим, що безробіття між жіноцтвом є, що багато молодих дівчат з укінченими вищими студіями, а то й фаховим формуванням не може найти найпримітивнішого заняття в наших установах, хоч деякі з них затрудиюють і по трьох членів одної родини.

Піднеслися теж голоси, що наші дівчата не вміють солідно працювати, що по кількох днях покидають нерозумну роботу, яка видається їм „за проста“ або за мало платна, хоч чужинка приймає ту саму роботу й виконує її за менші гроші. Буває теж і таке, що наші жінки не підготовані як слід до фаху, який під теперішню хвилю дав би їм хліб.

Але в одному всі погодилися: якщо хочемо помогти безробітним жінкам, мусимо мати точну їх евіденцію (адреси й кваліфікації), а одночасно перевірити по установах і в приватних працевлаштувачів стан запотребовування. Треба теж зацікавитися з невисокими досі в нас ділянками праці, усякими підготовчими курсами до такої праці і про них інформувати широкі круги нашого жіноцтва*).

Щоби наша дискусія не покінчилася лише на словах, порішено відразу приступити до діла. Комітет клубовий збере статистичні дані про стан безробіття у нас і запотребовування робучих сил. П. Ст. Чижович зобов'язалася виголосити на клубі реферат про невикористані досі у нас жінками нові терени праці — а редакція „Нової Хати“ міститиме від тепер на своїх сторінках даром зголошення пошукувачих заняття і пошукувачих жіночих робучих сил.

Стільки про те, що говорилося на клубі. Хто зі шановних наших Читачок хотів би забрати ще голос у тих справах — радо послухаємо. **К. Малицька.**

* Цю останню справу порушила вже на своїх сторінках „Нова хата“ в своєму Перегляді жіночої праці.

М. РУДНИЦЬКИЙ

ШЕВЧЕНКО ПРО КРАСУНІ

Знаємо якими теплими словами звеличував Шевченко щире кохання та материнство. Образ жінки творив наш поет із найкращих своїх мрій, здебільша нездійснених. Коли Муза нашіптувала йому ці мрії — забував він за власні досвіди. Та коли почав списувати спомини із свого життя прозою, прозаїчні досвіди пригадувались.

Читаючи його автобіографічну повість „Художник“¹⁾, з дива виходиш, як міг її написати автор „Тополю“ та „Марії“. Бачимо перед собою Шевченка — реальну людину, подібну у буденному житті до тисячі інших, що кохали поетично, а потім дуже прозаїчно роздумували про своє кохання і доходили з цього приводу до дуже холодних висновків. Коли ліричний поет починає обмірковувати причини та наслідки свого захоплення тою, що була колись його Музою, а потім залишила йому гіркий досвід — тоді не різниться він нічим від усіх нас, філософів для власного вжитку. А проте є й різниця. Наші погляди на кохання та подружжя можуть цікавити тільки дуже вузький гурт наших близьких, на короткий час, часто тільки тих, яких ці по-

гляди безпосередньо торкаються. Погляди великого поета, іноді зовсім приватні, непризначені для прилюдного відома, можуть цікавити нас завжди, як причинки до його психології.

Роман героя „Художника“ з „верткою пустункою“, сусідкою Пашею, оснований на справжній події з життя Шевченка. Поет мешкав пів року (кінець 1838 та початок 1839 р.) у свого друга Ів. М. Сошенка, що віднаймав кімнату в одній петербурзькій німкні. У неї виховувалась бідна гарна дівчина, теж німкня, Маша, в якій закохався Сошенко. Шевченко став його суперником і відбив у нього Машу. Через те приятелі пересварились і то так, що Шевченко мусів покинути хату Сошенка. Сошенко оповідає у своїх споминах, що роман Маші з Шевченком мав для бідної дівчини прикрі наслідки — вона стала матір'ю.

У своїй повісті Шевченко перемінює ролі. Тут не головний герой (себто Шевченко) здобуває серце дівчини, а його приятель (себто Сошенко), а винуватцем „прикрих наслідків“ стає особа третя — мічман Оболенський. Мабуть ніколи не будемо знати, як було в дійсності — Сошенко міг теж помилятися або не сказати повної правди. Може і ця третя особа в повісті (мічман) теж існувала, бо Шевченко деякий час жив разом із якимсь офіцером.

¹⁾ Повне видання творів Т. Шевченка т. VII: Повісті й оповідання. Художник, Наймишко, Варнак. Український Наук. Інститут, Варшава—Львів, 1934.

Для нас не мають великого значіння такі факти. Письменник перетворює поезію свого життя та чужого відповідно до вимог композиції твору, часто свідомо запозичуючи навіть такі, які міг би передати правдиво, щоб не кидати зайвих тіней на своїх живих сучасників. Зате як зображена ним подія забарвлює його погляд на життя — для нас цікаво, інколи і дуже важно.

Саме тоді, коли Шевченко згадує свою любовну петербурзьку історію з молодою німкеню, до неї додає він новий, свіжий досвід зв'язаний з особою Агати Ус-

Портрет Агати Ускової роботи Т. Шевченка
(між 1853—1855 рр.)

кової, жінки коменданта Новопетровського форту. Ці два приклади стають для нього матеріалом до роздумувань про становище мистця до жіноцтва.

Кохання — божеське почуття, джерело поезії та животворних поривів! Та що-ж, коли найбільше надхнені жерці краси закохувались у гарну зверхню форму, за якою скривалась морально безвартна душа. Закохувались і женились з жінками, що затроювали їм життя. А проте і геній, як і звичайний смертник, потребує родинного вогнища. „Блаженний, (читаємо в „Художнику“) стократ блаженний той чоловік і той мистець, що його життя, неслухно зване прозаїчним, осяяла прекрасна муза гармонії! Його блаженство, як і Господне, не має краю“.

З усім тим жіноча краса взагалі всіх губить, бож „красуня це є й є те каламутне джерело, що затроює все прекрасне й велике в житті“.

Хто-ж винен цьому? — питається Шевченко. — Ми самі. Ми робимо з жінки ще дитиною — ідола і вона до гробової дошки залишається кокеткою. „Жадне в світі виховання не може її переродити. Так глибоко запало випадково кинуте нами зерно себелюбства й ко-

кетства, якого вже нічим не вилікуєш!“ Є тут ще одна спеціальна причина:

„Наше любе славянське плем'я, хоч і залічують його до родини кавказької, та щодо краси, то воно не геть то відійшло від породи фінської та монгольської; тому вродлива жінка у нас — явище дуже рідке. І от ледве те рідке „явище“ виросте з пелюшок, як ми починаємо його начиняти своїми безглуздими похвалами, себелюбством та іншим сміттям і нарешті робимо з нього дерев'яну ляльку на шарнірах, на зразок отих, що ними користуються малярі, укладаючи драперії. У країнах, що їх Бог благословив вродливим жіноцтвом, красуні мусять бути звичайними собі жінками, а звичайна жінка, на мою думку, — найлучша“.

Шевченко крім звичайних красунь відрізняє ще інші — упривілейовані. „Упривілейована красуня може бути тільки — красунею: ні лагідною жінкою, що любить, ні доброю, ніжною матір'ю, ні навіть палкою коханкою. Вона дерев'яна красуня та й годі, а дурницею було б з нашого боку чогось більшого від дерева вимагати“.

Тимто мистці та вчені повинні тільки любоватись ними, наче статуями здалека, а на жінку вибирати добру людину. Є й винятки, але рідкі, Шевченко за пів віку „дані разу такого дивного явища не бачив“, хоч не зараховує себе до мізантропів.

У цьому місці приходить „притча“ з приводу Агати Ускової (у повісті її ім'я не згадане). На безлюді зустрів наш поет прегарну жінку: розумну, скромну, навіть начитану, без сліду кокетливості. Став він з нею приятелювати, сповідався мабуть із свого життя. Та ось раз запримітив він, як вона заплітає своє волосся у кісочки, а він гадав, що воно само кучерявиться (страшне відкриття!). Після цього не смів уже сказати їй, як її кохає. Приятелює далі. Розмовляє з нею відомо про що: про літературу та мистецтво. Починає пані Агата хвалитись, що все читала, але творів не пам'ятає, бо через недугу ще з малку втратила пам'ять. Аж тут поет відкрив, що дома не має вона ніяких книжок. Зате годинами залюбки придивляється, як її чоловік з приятелями грає в карти.

Який страшний удар для поета, що гадав знайти удохвалену вищу істоту, а найшов „дерев'яну ляльку!“

З таких-то розчарувань вийшли Шевченкові рефлексії про небезпеку подружжя для мистців. Недібрані подружжя траплялися, признає він, не тільки „з розумними, але навіть і з обережними людьми“ — тимто краще для мистця триматись осторонь „упривілейованих красунь“ і яко мога не женитись.

Міг би хто сказати, що Шевченкові погляди на подружжя не дуже відбігають від поглядів „здорового розуму“; хто ж хотівби оженившись із кокеткою, для якої „дзеркало стало єдиним товаришем її нікчемного, егоїстичного життя“? Шевченко і не думає про те, як це важко вимагати від мистця, якого око вражливіше на красу, ніж інших людей, щоб він вибирав собі на дружину свідомо некрасуню. Досвід показує, що негарні жінки теж не зрікаються всесильної зброї — кокетства, здебільша сильнішої у боротьбі двох полів, ніж чоловічий мозок. Мало яка жінка погоджується з тою думкою, що вона не може подібатись; мало який мужчина сумнівається у свій критичний хист, коли йому жінка подобається.

РОБІТНЯ дамських суконь „МАРІЯ“

біля закладу галтів, плів і мережок М. КОЗЛОВСЬКОЇ

Львів, вул. Академічна 22, І. п.

Спеціальність: машинові пости й джети

Інститут Б. ТІЛЬ

Львів

краси

пл. Домбровського 8.
телефон 54—86.

виконує всі косметичні заходи та тривалу ондуляцію
і тривале фарбування волосся по найнижчих цінах.

СОФІЯ ЯБЛОНСЬКА ПОМІЖ ДІТЬМИ

Як тільки розійшлася вістка, що п. Яблонська вертає до рідного краю й буде у Львові, наша дівоча школа ім. Шевченка поіришила запросити її з відпочинком для старших учениць. Маємо спі-яскоп, отже можна буде висвітлювати фотографії, які п. Яблонська схоче нам певно показати.

Пані Яблонська згодилася дуже радо стати перед най-молодшими своїми земляками, хоч заявила, що має трему, бо ще ніколи не говорила до дітей. Але вже по вступній передмові увійшла наша любя гостя в теплий контакт з молодістю аудиторією, а аудиторія з нею. Дівчатка зацікавилися передовсім самою особою прелегентки, бо це-ж небудення річ, побачити власними очима молоду дівчину, яка обіхала землю доволі й побувала довгі роки поміж чужими племенами. Тимто перші хвилини по-святили малі слухачки «люструванню» незвичайної подорожнички.

Пані Яблонська показала на малі й описала дорогу, яку від-була з Парижа до Індонезії, а звідти з поворотом до рідного краю, а відтак сказала: «Ну, а тепер самі питаєте, що хочете знати, бо я не знаю, що вас найбільше цікавить».

Коротка мовчанка — діачатка трохи збентежені, як сфор-мулювати те, що засіло в головах, та ніяк не може протиснутися на язик. Але ось одна сміливіша — і саме з наймолодших — за-жується снітати. І поспішали питання одно за другим, може й ха-отичні, неясно стилізовані, але свідчать про розбуджений інтерес до подорожі прелегентки.

— «Чи бачили пані святю ріку Гангес? Чи бачили пані мор-ських бандитів? Які пригоди мали пані з людьми й звірами? Як

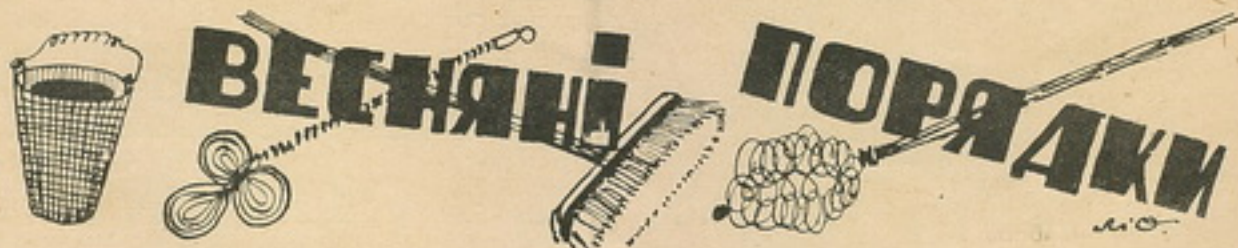
«трактують» китайці жінку? Яка віра на острові Бали? Чому фран-цузи не дозволили пані лишитися на райських островах? Які гроші мали там пані? Защо платили пані своїм помічникам? Які хати бу-дують китайці? Як моляться у святинях? Як учаться там діти? Як пані тамки збиралася? Чи там хрестять дітей? Як відбуваються шлюби й похорони? Чи мали пані яку пригоду з водою? Чи обхо-дять там новий рік? А є зелені святя? Чи бачили пані королеву з Тарітія?

Пані Яблонська сміється, пояснює, розповідає, простеє фальшиві погляди на далекий Схід, показує образки, фотографії людей, святинь, околиць, побутових сцен. Ожикання на салі росте — діти чують, що скрізь на землі є аналогічні звичаї, об-ряди, що скрізь володіє велика материнська любов, а наші на-родні вишивки й вбрання знаходять там далеко на Сході схожі мо-тиви.

На жаль, останній образок висвітлений — питання припиня-ються — треба розпрощатися зі симпатичною прелегенткою, яка присвятила нам майже дві години. Діти дякують їй сердешно за труд і розходяться по класах. Ще довго ведуть між собою ба-лачки про те, що бачили й чули. «Ох, як хотіла б і я поїхати в світ і побачити далекі краї й народи... несеться тихе зітхання тут і там.

Поїдуть — не поїдуть, але вже розбуджений в них інте-рес пересвідчення, що сильна воля, інтелігенція й меткість ота-ряють дорогу в далекі світи.

К. М-а.

На порядку світ стоїть, в неладі цілі народи і суспільства пропадають. Порядок менше коштує праці як нелад і час людям ошаджує.

Порядок в хаті робимо щоденний, тижневий і кварталний. Домашні порядки ділимо на три роди: порядок в мешканні, в рі-чах і в рахунках.

Найважливіша пора роблення порядків є весна, коли тепле сонце своїм промінням, через відчинені вікна і двері розсіває свою чародійну силу — винищує плісня і збиває хороботворні зар-язки. Щоби не впровадити в хату заколоту при так званих поряд-ках, — треба переводити їх систематично з певним поділом праці, починаючи від кімнати, яку найменше вживаємо, а кінчаючи на кухні.

Першою роботою буде постягати завіси, портьєри, стори, які на подвір'ю, витріпати й вичесати з пороку, складаємо й від-кладаємо до прання. Потім здіймати образи і дзеркала, вичистити сейчас і поставити в безпечному місці, щоби не стовклися. Дальше повинні всі дрібнички і меблі до тріпання.

Річи зі шафи, постіль із ліжок винести на подвір'я, витрі-пати і щіткою вичесати з пороку. Подушки і ковдри не тріпати, лише вичесати, бо тріпанням нищиться так піре як і вата. Прові-трити на сонці 2 год. і сховати в тінь, щоби сонце не висувало піря, яке потім крушиться. Ковдри виставляти на сонце простира-лом до гори, щоби краска не виділяла.

Легкі меблі повинні вити, а ті що тяжко їх винести, відсу-нути від стіни, стерти з них порох, прикрити, щоби при дальших роботах незапорошувалися. При головних порядках треба умож-ливити доступ до всіх кутів кімнати, щоби вичистити як слід. Коли кімната порожня, відчинити всі вікна і двері, обмітати стелю і стіни щіткою, обв'язаною чистою ганчіркою.

Занежені й затовчені тапети відчищувати черствим хлі-бом. Олійні стіни змити теплою водою з сірим милом. Якщо усу-нений порох і з долівки, можемо забратися до миття вікон і дзе-рей. Теплою водою, милом шуруємо м'якою щіткою докладно рами вікон і дверей. Щоби мило, помивши вже рами й двері. До миття шиб треба теплої води зі содою, а коли занежені му-хами, то водою зі спиртом. М'яким, чистим платком витираємо їх до суха. Плями з вапна вичищуємо сильним оцтом а плями з олі-йної фарби терпентином. Товсті плями на матовому шклі натерти мішаниною крейди з бензиною, по кількох годинах стерти. — Крім води вживаємо до миття шиб сідолю, тертої крейди зробленої з водою. Для гарного блиску поліруємо шиб замшовою шкір-кою, або газетним зім'ятым папером.

Місяжні клямки чистити сідолюм або помадою до мета-лів, а для поліску натерти порошковою крейдою і сукном.

Час і перепровадження нищать домашню обстановку. Політуровані меблі тратять блиск. У першій мірі треба вичистити плями, брудні місця а опісля відсажити політуру. Брудні і зане-чижені мухами місця натерти товченим пшеничним крохмалем, зробленим з оливою до їди. В тім тісті замочити жмут вати і на-тирати ним політуровані і лякеровані меблі так довго, аж бруд пустить. Потім витерти сукном до суха. Дуже брудні місця на-терти а властиво обережно змити мішаниною з одної частини сальміаку а двох частин води.

Крім бруду повстають нероз'ясні плями з води, котрі щез-нуть, якщо натремо їх мішаниною соли з водою а по часі зітремо сім'ю і звичайним корком витремо до полиску.

Плями з води на лякерованих річах чистимо оливою зі сіллю.

Білі плями на політурі, що повстали внаслідок гарячих по-судин можна усунути, якщо натремо їх оливою зі содою. Тою мішаниною покрити пляму і так довго терти, аж пляма щезне. Інший спосіб: розігріти лопатку від вугля, потримати близько над плямою, а пляма щезне.

Паніно і лякеровані річи натерти оливою і витерти сукном для гарного полиску. Клявіші змиваємо спиртом.

Щоби відсажити політуру незнищених меблів, вистерчить натерти їх молоком і витерти до суха.

Обстановку більше знищену, яка а цей спосіб не прибралаб гарного вигляду — відсажуємо мішаниною з чотирьох частей воску стопленого з трьома частинами терпентину, а коли прохо-лоне, додати дві частини спирту. Цією масою легенько натерти поверхню меблів і витерти сухим сукном. Другого дня витерти ще раз сукном, щоби забрати весь товщ, який надав би матовий блиск політурі.

На кінець треба вичистити підлогу. Спосіб чищення залежить від її роду. Незапускану підлогу шуруємо малими куснями гаря-чим лугом з деревного попелу а змиваємо кілька разів чистою водою і витираємо на сухо, щоби скоро висхла. Помилково є думати, що підлогу треба намочити і тоді скорше пустить бруд. Дошки мокрі натягають вохкості, а з тим і бруду; таке підлога не буде ясно, жовта, лише сіра.

Запускану підлогу воском, натираємо пастою, а по часі, коли просохне, вичищуємо щітками і сукном. Пастою натирають дуже ошадно. Легко натерти, скорше і легше вичищується до полиску.

Щойно по вичищенні підлоги вставляємо хатні меблі на своє місце, а на стіни розвішуємо образи.

Таким способом легко допроваджуємо один покій до по-ряду не впроважуючи хаосу а цілий дім.

Ольга Ліщинська.

З МІНУЛОГО

I.

Чи доцільним є відгребувати минуле — відтворювати картини подій, одиниць чи гуртків, які в давній добі давали почин до організації роботи? — Важко відповісти на це питання.

До коріння організації нам не дійти. Основи великого верштату суспільної роботи вкриває тінь минулого часу. Не відомо хто начеркнув плани, та коли покладено угольний камінь під будівлю, яка росте на наших очах.

В міру вимогів часу, покоління кожної доби розбудовує нові ділянки, свідоме цього, що підвалини громадських здобутків кляли минулі — доповнюють сучасні а довершуватимуть грядучі покоління.

В активізації змагань велику роль відіграє організація робучих сил з напрямом означеної ділянки. Вона криє в собі велику творчу силу, реалізує кличі кидані принагідно в приватних гуртках, на зборах — вічах чи то на шпальтах преси.

Думки та змагання українського жіноцтва протягом довгих рядів літ, проявляли себе несміливо в затишку домашнього життя. Тут і там закладали жінки курси шиття, устроювали аматорські виставки, концерти, фестини, здебільша призначені на гуманітарні цілі.

Спородично стає жіноцтво в ряди активних робітниць по філіях «Просвіти» та Тов. Педагогічного. Кекилія Курівцева поклала немалі заслуги як голова філії «Просвіти» в Калуші, М. Петрушевичівна заснувала в Новиці пов. Калуш жіночу читальню «Просвіти». В Тернополі гуртувалися жінки при роботі філії «Рус. Тов. Педагогічного».

Привілей вирішування громадських справ та прилюдних виступів належав виключно до чоловіків. — Найкращі думки та найдоцільніші критичні помічання жінок пропадали безслідно.

Не ставало жінкам відваги висказати прилюдно свою думку — свою волю в громадських справах. Недовіра у власні сили держало їх остронь. Завжди відповідали: Я не вмію говорити. На ділі не в тім була річ — жінки говорити вміли, а недоставало їм відваги та самопевності, яку дає вища освіта. Хто з нас старшого громадянства не чув у минулому зітхань дівчат до середніх шкіл та університетів, як до неосяганої мрії?

Голод знання відчували діти — розуміли вагу науки і їх батьки. Синів посилали до гімназії — вчився син добре — не було жури. Та немало турбот приносило питання, що робити з дівчатами. По більших провінціальних містах урядничі діти побирали науку в приватних конвіктах. Там вчилися і наші дівчата. Здобували знання польської літератури, історії, музики і чужих мов.

Сільська інтелігенція, головню духовенство, майже не користало із згаданих закладів. Кого нестати було на більші видатки — а дічат в родині більше — спроваджувано гувернантку. Звичайно змаргану лі-

Юлія Целевич-Танчаківська.

тами та працею по панських домах. Витончені товариські форми, знання чужих мов та певність себе здобували гувернантці необмежений авторитет у справах виховання. Вона ставала диктатором товариських форм для цілого оточення.

Плян науки не всюди був однаковий. У одних образування дівчат зачиналося і кінчилося на домашній науці — у других мала вона стати підготовкою до вищих студій. Тим вимірним прибіжищем вищої науки для дітей засібніших родичів були: Сакраментки та Сакрекерки у Львові.

Вихованки тих шкіл чужими почували себе між своїми. Морозом переймала їх думка, що може колись прийдеться жити на селі. То були кандатки на меценасові, докторові і т. п. Національне питання у виборі жениха не все входило в

рахубу. В чужих школах вчилися чуже шанувати, не цікавитися своїм.

Мами «аристократки старого типу», призначували свою доню для дідича.

Пригадався мені дрібний епізод з диточих літ. В домі священика гучні іменини. Прийшли й сини дідича. Всіх очі звернені були на них. Казьо найбільше танцював з домашньою панною. Гості шепотіли. Нараз вбігла до кімнати найомлодша, п'ятилітня донечка господарів дому. Спинилася біля порога. Підняла в гору головку, мов когутик, що вперше збирається піяти і голосно заспівала: **Купив Казьо когута і чубату курку — прийшов Казьо на зальоти по дзеканську цурку. Служба реготалася за дверми.**

Домашня наука хоча не все відповідала вимогам педагогіки, мала ту добру сторону, що дівчата не відчувалися від сьогомого осередовища. Жили з народом і трудилися для нього.

Учительська семінарія не здобула в початках свого засновання великої популярності. Вона давала науку, а батькам залежало в першій мірі на товариських формах — на огладі дівчат.

Підготовляти свою дитину до заробкування не належало до доброго тону.

Молоде, сучасне покоління, подумав, що мої спомини сягають сотку літ взад. Та ні. Так далеко вони мене не ведуть. Поверх пів століття, попри диточі та шкільні часи творилися в душі образи людей та подій. — Одні віщиплювали в душу віру в красу і правду — другі немилосердно підтинали крила.

Гарний — ясний образ остав в пам'яті з першого українського віча, скликаного Володимиром Барвінським 1881. р. Далеко не такі почуття викликували віча та політичні збори пізніших часів а головню повоєнні. З острахом кілька нас учениць вкрадалося на салью «Н. Дому»: Юлія Целевич-Танчаківська, Марина Поховська - Малішевська, Юлія Карачевська - Чижова. Ев. Бохенська та Гаська Левицька вибралися на галерію. Перше враження, яке нас захопило — то був цей щирий невимушений ні штучно піддержуваний пієтизм до особи Барвінського. Всюди чути було: Котрий то Барвінський? Тихо будьте Барвінський! Слухайте, що відповідатиме Барвінський!

В словах тих слідна була глибока віра в щирість висказуваних думок, що творили гармонійну цілість з програмою політичного Провідника.

Коли зійдеш на дорогу спогадів образи міняються неначе в калейдоскопі. Є між ними і такі, що годі їх мовчки поминати. Згадка про Юлію Целевич-Танчаківську збудила в моїй душі почуття — яким не вмію найти назву. Вони пригадують мені, що не годиться переходити попри тіні заслуженої громадянки не похиливши перед Нею голови. Щира згадка належить Громадянці, яка відійшла від нас шляхом незбагненої вічності.

Високорозвинене розуміння та відчуття громадянських обов'язків, не змогли захитати ні підшепти моди ні вимоги особистої вигоди. В домашньому бюджеті Покійної перші позиції займали зобов'язання на громадські справи — по них слідували особисті видатки. Слово «випадає», яке каже людині улагоджувати життя для людей — для

«людського ока» чужим було для Покійної. Поблажливою усмішкою приймала критичні погляди пань, які неначе чванилися своїм послідним криком моди. Мала відагу «плести проти струї». В часі визвольних зривів української нації послідні харчі з хати та одіж розділювала між тих, що їм все забрали воєнна хуртовина. Бездомні — гонені долею у важких часах находили в тісній хаті великої Громадянки те — від чого відпекувалися просторі, багаті дома. До щасливих може зачислити себе нація — яка має такі типи жінок.

Настирливо тиснетесь під перо подія, що вляжеться тісно з іменами учениць, учасниць першого українського віча. Епізод не перший і не послідний в історії нашого шкільництва, а саме: Боротьба за права рідної мови. Наш рік в уч. жіночій семінарії у Львові 1884. р. започаткував був боротьбу за права нашої молитви.

Ми відбули нараду. Запала ухвала, що та на котру припаде черга має молитися по українськи.

На перший вогонь пішла Юлька Целевич. — Чую громи, бачу блискавки в шкільній атмосфері. — Стає лунати по класі рівночасно голосна українська і польська молитва. На здогони намагається голосніше і скорше молитися українка і полька.

Молотом б'ють серця, відлих замирає, кров утікає з лиця. — Одна насильно добуває — друга взято боронить своїх прав. — Слідували палкі суперечки, слідства, конференції. Ми перемогли.

При одному слідстві учителя запитала нас зворушенням голо- сом:

Kto wszczepił ten jad nienawiści w wasze niewinne serduszka?

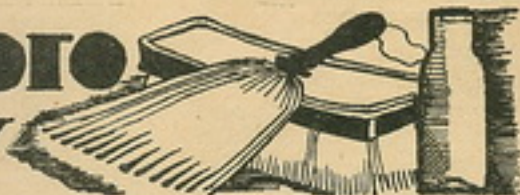
Питання остало без відповіді. Мене особисто переслідувало воно від народньої школи. Про це згадаю на другому місці.

В лябіринті спогадів я зблудила. Зійшла на стежки порослі бур'яном забуття а мала йти шляхом жіночих організацій у Львові.

Марія Білецька.

З НАШОГО ДОСВІДУ

Передплатиці з Бережан. Костюми носитимуть далі цього року. Взагалі костюми ще не вижилися з моди. Наймодніша краса цього сезону є беж у всіх відтінках аж до брунатного. Питаєте, яка цього року характеристична новинка? Пелерини в усіх відтінках. Якщо ви є високого росту, то можете зважитися на цю милу й цікаву новість.

Тричвертний жакет можна переробити на короткий, прилегаючий. Пелерина з нього не вийде. Можна хіба при короткому жакеті зробити широкі вилоги, цього року будуть дуже модні. Ці вилоги мають суцільно тільки зі споду; верх звичайно зі шкільного матеріалу, такого самого як підшивка костюму.

Блузка до костюму повинна бути вишивана; взагалі вишивка цього року буде дуже модна й при сухих. До брунатного костюму гарно виглядатиме вишивка помаранчева або зелена. В цьому числі приносимо цікавий проєкт блузки, може покори- стуетесь ним?

Засадничо модне тепер постільне білля колірове, але наші крамниці не мають ще тих матеріалів. Тому радимо зібрати при білому шифоні і може тільки прикрасити його кольоровими при- красами. Наприклад: край пошевки і ковдри засіяний кружаль- цями з іншого матеріалу, аплікованого при помочи обмітки.

Одначе якщо ця новинка видається Вам занадто смілою, тоді приберіть постільне білля закладками. Пошевка і ковдра, при- брані однаковим числом густих закладок виглядає гарно і модно, а при тім практично.

Ковдри без гузиків, т. зв. колерові не показалися практич- ними. Ковдра не сидить міцно в них, а сувається. Найкраще так лишитися при гудзиках, випробуваних ще нашими бабунями. При модних простиралах верх і край заходять доволі далеко на ковдру.

Моделі модного постільного білля знайдете в ч. 2 «Н. Х.».

—X—

Виріб — продаж
Маріян Млеко
тільки
Львів, Коральницька 6.

тел. 37-72.

поручає по цінах найнижчих ковдри, ма-
тераци, постільне білля. — Перероблює
ковдри і матераци протягом одного дня.
Приїзжим виконується всякі замовлення
сейчас!

Українська жінка купує лише

Дріжджівий порошок, ванілевий цукор, мелений цитрамон, насіння ярин і квітів

П Л А С Т

Городецька 95, Сикстуська 29

Металі чистить найкраще плин (рідина) і паста

„СІЛЬВА“

Львів, БАНДУРСЬКОГО ч. 5.
До миття рук порошок і паста „Сільва“

БУДИНІ в різних смаках

АРОЗА

Львів, ДВЕРНІЦЬКОГО 30
тел. 205-64

Всі споживчі
й кольоніальні товари,
насіння ярин і квітів
в складах

**НАРІДНОЇ
ТОРГОВЛІ**

Синку до біллі — шварц до чобіт —
пасту до взуття — пасту до підлоги
французьку масу

ЕЛЕГАНТ

О. Левицька і С-ка
Львів, Кордецького ч. 51

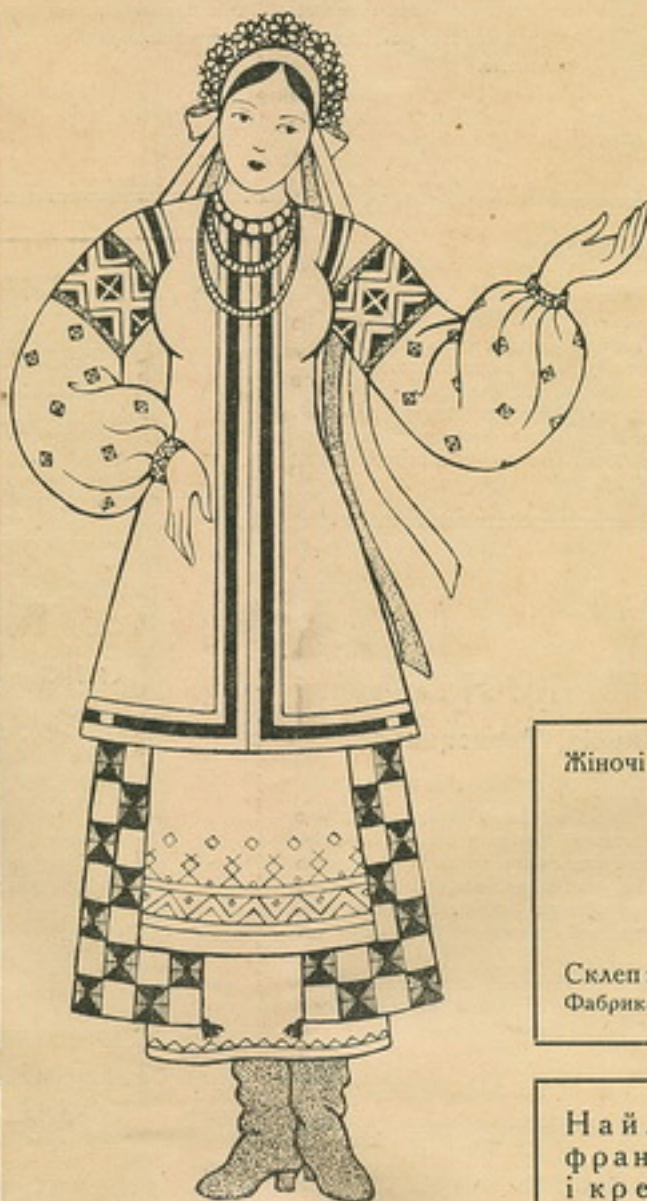
МИЛО до прання
до гоління

**„ЦЕНТРОСОЮЗ“
НИТКИ**

На весну треба обнови́ти хату!
Але лише килимом з робітні

ХАМУЛИ

Львів, РУТОВСЬКОГО ч. 1.
Станіславів, Сапїжінська 17.

ФОРТУНА ЧЕКОЛЯДУ
І ЦУКОРКИ
НОВА

Львів,
вул. Кордецького 23

Жіночі і мужеські

ФУТРА
„ХРОМ“

Склеп: Руська 20, тел. 71-83.
Фабрика: Городецька 95, тел. 43 29.

Найліпшу
французьку
і кремську
МУШТАРДУ

МІКА

Львів, вул. Городецька 121.
Тел. 95-50.

Народний стрій
і вишиваний одяг
в крамниці
кооперативи **У. Н. М.** Львів, вул.
Косцюшка 1

Цикорію,
солодову
каву

„ЛУНА“ Підмішка

до кави
„ПРАЖІНЬ“

Львів, XV, Церковна ч. 2.
Тел. 42-97.

бо ті товари найліпші й найдешевші та свої

Олена Левицька,
основниця хемічної фабрики «Зоря».

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ.

Прикру помилку в ч. 5 — переміну підписів під світлинами наших піонерок промислу — заважили ми щойно по андрукуванні числа. І хоч додали вістку про те в тому ж числі, містимо обі світлинні зі справжніми підписами ще раз, щоби непорозуміння було вповні вняснено.

Кл. Авдикович-Глинська,
основниця фабрики чеколеди «Фортуна
Нова».

ІЗ ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ.

Вповажана пані редакторко!

В останньому числі журналу «Нова Хата» в статті «Цікаве піонірство» закралася помилка яка мені не дає спокою. Річ іде про пам'ять бл. п. Станіслава Глинського, в якого підприємстві я довго працювала. Це був син нашого священика з Миклашова під Львом, щирий український патріот а не поляк, як подає в статті. Доля нашого народу завжди його клопотала і тому коли лише міг, все і всюди нашим помагав. З тою метою й заложив своїм власним коштом першу школу в Гребеневі, удержуючи сам її ви-

**ЖУРНАЛИ
ВЗОРІ
МАНЕКІНИ
КРОЇ**

Р. ЛЯНДАВ
Львів, Чарнецького 3

теля (це був покійний Михайло Губчак, пізніший директор театру Т-ва «Бесіда»). Живучи довго в Варшаві старався стягти в свою хату всіх земляків, що забрали до цього міста, чи то була відома співачка Сальомея Крушельницька, чи члени мандрівних наших театрів. Покійний був усе щирим українцем. Інакша справа з його родиною: жінка походила з вірменської спольщеної родини, а син одинак вже і поляк.

Пам'ять Покійного ще жива в Гребеневі і в Миклашіві, де багато людей ще його пам'ятає. Тому залежить мені на справленні цієї помилки, яка для мене особисто, є дуже болюча.

З правдивою пошаною
Олена Левицька
основниця хемічної фабрики
О. Левицька і Ска

МОДЕРНІ МЕБЛІ у першорядному виконанні
ТИМОЧКО і ГАЛЬОВ

Львів, вул. Коперника ч. 54

Магазин меблів Львів, ул. Сикстуська 21.

Тел. 12-58

Перфумерія «Лотос»

Й. ШРАЙБЕР

Львів, ГЕТМАНСЬКА 6. Тел. 13-05 і 95-59.

поручає по фабричних цінах: горсети, нагрудники, червоні паси, гумові панчохи та пропуклинові бандажі.

Власний виріб!

Фабричні ціни!

**КОВДРИ, МАТЕРАЦИ, ПІРЯНІ ПОДУШКИ,
ГОТОВА ПОСТІЛЬНА БІЛИЗНА, НАКРИВАЛА, ЗАВІСКИ, КИЛИМИ**

А.Петрушевський

ТЕПЕР

Львів, ул. Галицька ч. 20

ТЕЛ. 13-33.

ТЕЛ. 13-33.

Цінники висилаємо на бажання даром!

На весну і літо! модні накидки,
мужеські убрання, плащі і костюми
дамські поручає

Мечислав ЗАЛЕСКИЙ

Львів, площа Марійська 10. — Тел. 200-53.

Товари

блататні

Ф. ОЖЕХОВСЬКИЙ

Львів, Ринок ч. 29.

Телефон 25-55.

ВОВНИ ПОЛОТНА

ШОВКИ ПОСТІЛЬ

Шапочка і шалик

Матеріал: вовна «Клюбован», «Урзус», «Прімуля» марки «Трикутника у колі» в кольорах: брунатній, червоній і жовтій, резом 20 дека.

Дроти: ч. 4.

Шапка: Зачинаємо брунатною вовною на 80—90 очок і плетемо рівно слідуєчим стібом: 1 ряд одно очко просто, друге навиворіть, 2 ряд і далі: очка праві плетемо просто, ліві навиворіть.

Переробивши 50 — 60 рядів, закінчуємо всі очка гачком, а при цьому вкладаємо гачок у праві очка так як перед тим дріт, а в ліві так само.

Зшиваємо край шапки так, що повстає тепер рульон. У від-

далі яких 10 рядів від краю перешиваємо густо шапку впоперек. Через те замикаємо її згори й творимо фантастичну прикрасу. Зпереду прикріплюємо край рульону до шапки.

Шалик: Зачинаємо брунатною вовною на 35 очок. Плетемо французьким стібом (просто) і що другий ряд з одного краю до-

даємо, а з другого боку здимаємо по очку. Таким способом шалик вийде скісний. Що кілька рядів плетемо 5 рядів червоною і жовтою вовною. По 70 рядів міняємо стіб. Плетемо так само, як на шапці і самою тільки брунатною вовною. Здимаємо з 1-ого боку, не додаючи нічого з другого, так що вкінці на дроті лишилося 20 очок. Тепер уже додаємо знов по очку, хоч і здимаємо з другої сторони по одному. Ця (середуша) частина шалика має мати 45 см. Наприкінці перестаємо здимати з одного боку, а тільки додаємо, так що знов здобудемо на дроті 35 очок.

Знов працюємо французьким стібом, так як на початку. Здимаємо тепер з того боку, де ми перед тим додавали. По 70 рядів викинуємо всі очка гачком.

Всі уживаємо
пудрів
„АЛЬ О Е“!

Це що іншого.

— Та й чоловік вчора був такий недобрый, Люно! Що це знову сталося?
— Він знайшов у моїм бюрку невідчинений любовний лист.
— Ну, що ж! Коли не був розпечаний, то нема причини до гніву!
— Але цей лист був від нього.

Тяжка недуга.

— Доктор, нотуючи, вимовляє тихим голосом:
«Сильні болі голови, жовчезе каміння, заатаковані нирки...»
А скільки вам літ, пані?
— Двадцять два, пане докторе!
— ...і зник пам'яті — кінчить доктор свої записки.

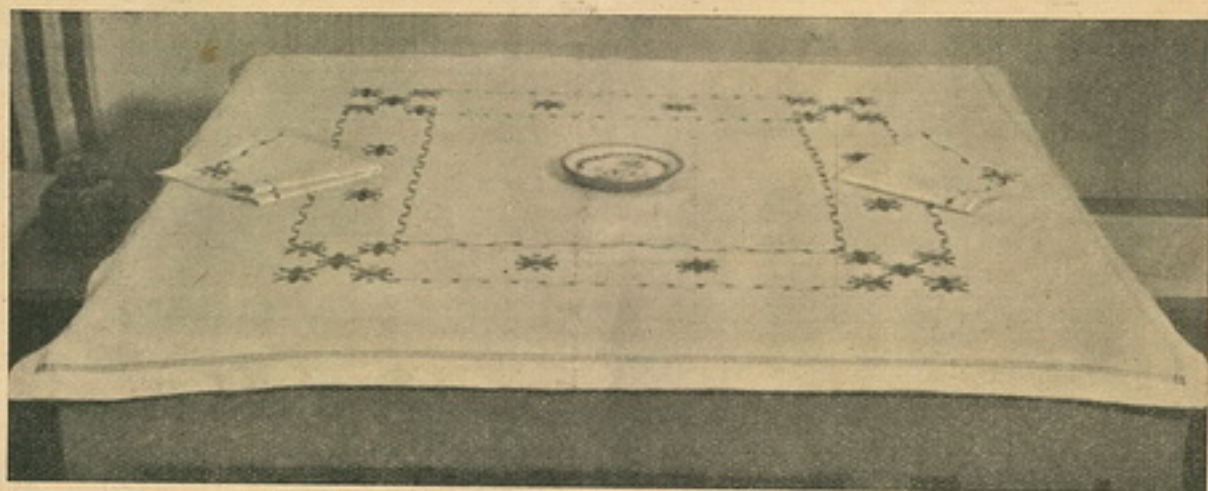

ПРИЄМНІСТЬ СПРАВЛЯЮТЬ
І ВТІХИ ДОВОЛІ
РОБОТИ З ВОЛІЧКИ
„ТРИКУТНИКА В КОЛІ“

ВОЛІЧКИ — ВОВНИ
„ТРИКУТНИК У КОЛІ“
АКЦІЙНА СПІЛКА • БЕЛЬСКО

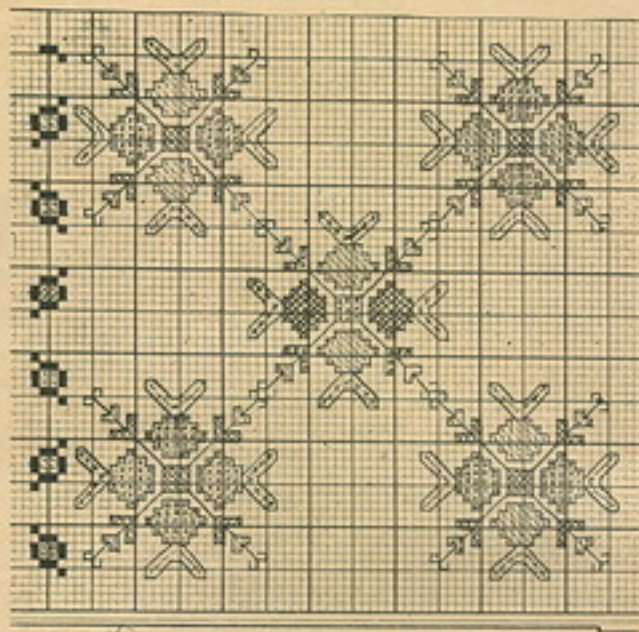
ЗАСТУПНИЦТВО У ЛЬВОВІ
ВУЛ. ЯГАЙЛОНСЬКА 20—22

ФАБРИЧНА КРАМНИЦЯ У ЛЬВОВІ
ПЛ. ГАЛИЦЬКА 2.

Настільник і 6 серветок, виміри: 90×90 см., серветки 33×33 см.
Прикрашені квадратним складеним буквинським орнаментом

(взір ч. 7 а) в кольорах: жовтій, зеленій, синій, червоній та чорній.
виконаний хрестиками, гладдю та півхрестиками.

000 - гладь
111 - півхрестик
222 - хрестик
X - хрестик

Нитки марки Ц. М. С. в кольорах: жовта ч. 432^{1/2}, зелена ч. 793,
червона ч. 548, синя ч. 545.

Серветки до настільника.

C·M·S

НИТКИ

C·M·S

до ручних робіт марки

C-M-S

є крашені індантеновими кольорами
й тому ніколи в пранні не псуються!

Роботи

Ч. 2. Елегантна блузка до костюму. Виконана з білого шовку лявабл. Прикрашена буковинським взором із листівки ч. 4 в красці жовтій і червоній. Червоні гудзики.

Ч. 3. Суконка для 5-літньої дівчинки. Виконана з білої маркізети в красках синій і коралевій. Взір із листівки ч. 1.

Вишивки, всюди вишивки! В кожному журналі мод, за кожною виставовою шийбою!

Правда, це стіби машинні. Але якщо зміємо вишивати та маємо таке багатство орнаментів, повинні тут сказати своє слово. Маємо найкращу нагоду видягнути все що наше, на перше місце. Показати розкішні наші взори, накинути всім наш смак та добір красок! Щоби врешті почули в світі про український стиль, українську вишивку!

Треба щоби ми самі зробили перший крок. Даймо собі слово, що всяке наше літнє вбрання, чи це буде блузка, комплект чи сукня, буде прикрашена вишивкою. І то в модний, оригінальний, небуденний спосіб. Пробуймо — приміняти вишивку до модного моделю, як онта блузочка до костюму — подумаймо й над стилізованим одягом, як це зробила п. Маруся Весоловська зі Стрия.

ІЗ ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ.

До редакції «Нової хати» у Львові.

З приємністю мушу ствердити що ваш часопис дуже гарно сповняє своє завдання. Завдяки вашим проєктам та узорам вдалося нам прикрасити в Чернівцях нашу церкву і надати її українського вигляду. Заходом тов. «Мироносці» вишили ми до церкви хоругви і шаль до Найсв. Дарів, а тепер хочемо вишити фелон.

Бажаю вам сили і витривалости в дальшій праці!

Я дуже втішилася альбомом, що його виграла при льосуванні. При помочи ваших візріців знову скомбінуємо якийсь дарунок для церкви.

Здоров'я щиро і остаю з належною пошаною.

Олена Сірецька

голова тов. Мироносці в Чернівцях.
Чернівці, дня 30. січня 1935. р.

Ч. 1. П. Марія Весоловська в Стрию поспробувала дуже успішно стилізувати наше народнє вбрання.

Спідня біла сукня з маркізети. Рухави і приділ спідниці прикрашає широка хрестикова вишивка в красках зеленій, павій та цеглястій. Контури брунатні. Такої самої брунатної краски й верхня безрукавка з марокену. Настільки коротка, що видно всю ширину вишивки на придолі. Зпереду застібується на гудзики.

Приписи

Цикорія „Л У Н А“
найліпша

Оселедці в сметані.

Потрібно: 6 оселедців, $\frac{1}{2}$ л. сметани, 1 ложка муштарди, 5 дека корнішона, 3 дека тертої цибулі, 2 ложки оливи, 3 молочка з оселедців, 2 жовтки на твердо, 1 ложка оцту або сок із цитрини.

Підлива: розтерти молочко з жовтками й оливою добре, додати решту й вимішати. Корнішони посікти дрібно.

Оселедці мочити 24—36 годин, обібрати зі шкіри й остей, кожну половинку звинути в рульон, складати до слоїка й поливати підливою. По трьох днях уживати.

Паштетники з оселедців.

Потрібно: 6 оселедців, 1 склянка молока, масло або смалець, 2 яйця, $\frac{1}{2}$ ложки оливи, 2 ложки сметани, стільки муки, щоб тісто було густе як сметана.

Втерти жовтка з оливою, всипати муки, розробити сметаною й вимішати легко з убитим снігом із білків. Вимочені оселедці обібрати зі шкіри й остей, кожну половинку звинути міцно в рульон, перекроїти в поперек, замочити в муці, потім у тісті й смажити так як пампушки.

Подавати з хріном або цитриною.

Із 6 оселедців вийде 24 паштетники. Паштетники будуть смачніші, коли вимочені й обібрані оселедці залляти молоком на три години.

Мелені біфштики.

Потрібно: 75 дека волового мяса (не надто товсте й жилаве), 8 дека масла, 2 великі цибулі.

Дві години перед обідом змолоти мясо і добре вимісити. Лийте пів години в мисці і виробляти круглі біфштики, мацаючи руки в воді. Цибулю покріяти, всмажити окремо і додати до біфштиків перед самим поданням. Біфштики смажитися на дуже гарячому товщі, й солити зарум'янені з кожного боку.

Бабка до кави.

Втерти 15 дека масла з 15 дека цукру-мучки, абити 3 жовтка і одно ціле яйце і мішати весь час аж поки не зробиться одностайна маса. Вливати по ложці $\frac{1}{2}$ склянки молока і всипати по трохи муки, збиваючи постійно. Потім всипати ложечку порошку до печива «Пласти», переллати тісто до добре вимашеної форми й пекти в гарячій печі $\frac{1}{2}$ год.

ОБИДИ НА ЦІЛИЙ ТИЖДЕНЬ

Неділя. Помідорова юшка, телячі котлети, бараболяне пюре брукселька, французьке тісто.

Понеділок. Юшка горохова. Теляча печінка душена, пюре з гороху і салата з червоної капусти, крухний коржик із мармелядою.

Вівторок. Фасольова юшка. Кльопс із кашою, квашені огірки. Нальсники з сиром.

Середа. Цитринова юшка з рижом. Випікана бараболя з яйцями. Крокети з капусти.

Четвер. Росіл. Росолове мясо з хріновою підливою. Риж зі сметаною.

П'ятниця. Білий борщ із бараболями. Краківська кашка з грибовою підливою. Лівні вареники з сиром.

Субота. Яринова юшка. Вареники з бараболями й сиром. Сочевниця зі сливами.

Елегантна пані
носить лиш взуття
з робітні

ІЛЛІ ЯРЕМИ

УЛ. ФРЕДРИ 9.

Потішилася.

Молодий чоловік кличе до телефону панну Лесю.

— Панно Лесю, чи годиться стати моєю жінкою?

— Як Ви смієте? Цеж безличність! Нечуване! Я вам покажу...

— Панно Лесю! Ви так говорите, якби ви вже були по шлюбі!

Під весняний костюм потрібний вам новий корсет!
Але лише з робітні

„МАЛГОЖАТА“

Львів, улица Баторого число 34, II. пов.

Патентовані паризькі моделі.

Конкуренційні ціни —

завдяки подвоєнню збуту,

Знаменитий смак —

завдяки дбайливому, вмілому виробові,

Велика виживність —

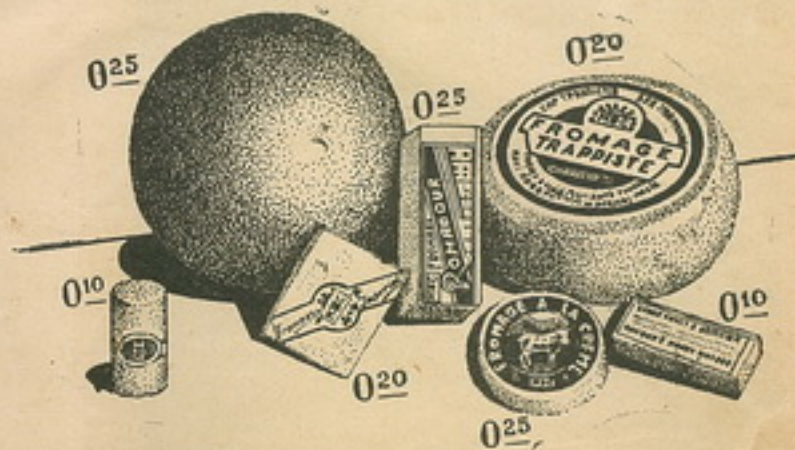
завдяки першожісним складникам —

це ті прикмети всіх родів

сирів

МАСЛОСОЮЗУ

які заохочують споживати у збільшеній кількості ці — для здоров'я так цінні продукти.

СТАРИЦЬКІ й ЛИСЕНКИ

L.

Микола Віталійович щодалі з віком, то все більше згадував минуле. В музиці все більше звертався до старовини, пригадував старосвітські романи і дуже тішився ними.

Одного разу, сидячи у Грушевських за вечерею, він сказав Лорі:

— Споруди мені вечір старовинної музики. Прощу. Наказую, — закінчив він рішуче.

І коли влаштували той вечір під назвою „Вечір старовинної музики“ з відповідною виставою, він залюбки взяв у ньому участь.

Йому дуже подобалося, що він сидить на сцені за старинним фортепіаном у довгому суртуці з чорним шарфом на шиї, а докруги нього в старосвітській вітальні молоді панночки, хто за пальцями, хто біля столу. На канані поважна господиня дому (Марія Старицька) в мереживах на голові і великому шалі читає вголос сторінку з оповідання Марліньського. Панночки зітхають, і як наслідок враження, Лисенко починає стиха стародавній вальс, який грали ще в Гриньках і що ввійшов потім в його останню оперу.

Десять за вікном чути дзвінок. Панночки кинулися до вікна:

— Дядечко Микола Карпович приїхав!

І на сцену ввійшов поважного віку полковник в мундурі (М. К. Садовський) і з ним паничі студенти.

Радісні привітання.

— А ми тут музично, — каже пані господиня.

— То прийміть і нас. Нехай панні студенти покажуть, що у них тепер співають у Харкові. Ану, паничі!

Починається концерт. Співають паничі, співають панночки по реплікам полковника і господині. Старинні романи і французькі пісні 16-го віку. „Густолиста клепова алея“, „Вечірній дзвін“, „Шумує дощ“ і т. і.

Декому акомпанює Лисенко, декому одна з панночок. Складається чудовий концерт.

Приходять семінаристи, що загостювали у панотця і співають квартет „Може ми, гості, вам надокучили“...

Нарешті всі обступили дядечку Миколу Карповича, — „справжня кавалерійська атака!“ — вигукує він — і після настирливих домагань він згоджується заспівати: „Скажи мені правду, мій любий козаче“..., а після вибуху одностайного захоплення і нових прохань кінчає концерт „Тройкою“ під акомпаніємент гітари.

Концерт був поділений на два відділи і за останньою точкою програми із хорів Дворянського зібрання, де відбувався концерт, військова оркестра починає польонез Огіньського. Дядечко Садовський подає руку пані господині, Марії Старицькій; за ними Микола Віталійович з панночкою (артисткою Іртенєвою), а за оперними парами йдуть з естради по східцях через актову передокругу через фойє на сцену.

Всіх на солоду і Лисенку, і Садовського.

В початку осені 1912 р. Микола Віталійович обідав у Вілнських і, смакуючи їжу, читав лібретто „З рідного степу“.

Микола Лисенко в 1904.

у чашечках, згадував, що такий робили в Миколаївці, коли роздався шпаркий дзвінок і вбігла радісна Люда. Вона вигукнула з порога:

— Ну, написала вам лібретто! І дуже гарне лібретто, — додала з сміхом.

Сіли у вітальні, почали читати.

Микола Віталійович слухав щодалі все з більшим задоволенням і нарешті ніжно поцілував Люду: вона догодила йому.

Хотілося вже швидше творити; уже набіралися музичні ідеї. Він припав до твору і за короткий час скінчив його.

Смерть прийшла несподівано.

Напередодні Микола Віталійович Лисенко був у театрі Садовського на пєсі Черкасенка „Жарт життя“. В антракті на сцені, під нахилом згадувати минуле, він підвів Лору до танку з білими кольонами і сказав їй:

— Дивись: Миколаївка.

Виходили після вистави із салі до родягальні через фойє. Там Микола Віталійович надягав уже пальто, а Лора йшла вперед, коли раптом якось сила наказала їй оглянутися. Вона стрілася поглядом з Миколою Віталійовичом, що усміхнувся їй і кивнув головою.

Більше вона його не бачила живого.

На другий день в одинадцятій годині ранку Микола Віталійович одягався йти до школи, коли враз почув себе недобре. Збіглися сини й дочки. Він сів на фотель біля столу в кабінеті. За пів години він уже був мертвий.

Син його Остап розповідав потім, що вираз його обличчя був такий, мов би до його горла приставили ніж.

.

Серед численних вінків, що зносили звідусіль, був великий вінок зі степових трав, який покладено на труну і спущено з нею в землю. На одній стійці вибито: „З рідного степу“; на другій: „Гриньки, Жовнин, Миколаївка“.

1929 р. 27. X.

Метелики на шпильках

Ірина Вільде.

Дарка трохи не розуміє щось, але сміється й собі.

— А ті панове, що ви вичислили, хто це?

— О, це вже студенти... Костик вже кінчить, один ще Стефко ходить до гімназії, але вже восьмак — Дарка начеб почванитись хотіла цією невеселою вісткою, що в них, нажаль, вже тільки самі студенти, не рівня ані їй, ані навіть Лялі, що певно ще матури теж не має.

Дарка бачить, що для „панни з Відня“ не робить різниці обставина, чи хтось має вже, чи ще не має матури. Диво над дивами!! Вона крутить Даркою на всі боки й приговорює:

— Але ж це знаменито... знаменито... самі молоді... сама рівня... Ви знаєте, що це значить?

Ні, Дарка не знає. Вона ковтає порцію за порцією слини, бо в горлі починає дряпати, як кітка лапкою. Дійсно, ця „ясна панна“, ця Ляля з Відня, зуміє одним кивком пальчика розвалити мури між „нами“ й „ними“?

Навіть пів години не проходить, як Дарка з Лялею на стежці в село. Ідуть робити революцію: валити старі мури й замінити села на міста.

Ідуть так близько коло себе, що Дарка чує, як легіт заносить запах Лялиної шні, чи волосся.

— Вона пахне, як квітки по дощі — не думає, а молиться Дарка — бо вона сама, як квітка. Ти... ти гарніша навіть від Ориськи... — забігає ласки в Лялі Дарчина думка. Ляля даліше розказує про своє життя в Відні. Дарка щаслива й горда дріботить в її тіні.

Ось вже й ясені при брамі приходства. На подвір'ю нема нікого. Якби хто замів. Сміх людям казати: навіть пес не гавкнув! Дарка ще вагається, чи вести Лялю в покої, чи шукати дівчат, де в городі, як раптом наглий сміх у саді, якби хто сто громами по небі покотив... Той Влодко Костик, якби знав, з ким Дарка прийшла сюди, то трохи здержував би себе. У Відні певно ніхто не сміється так розпезано. Дарці аж неприємно за нього.

— Вони всі в саді... ходім туди, — каже Лялі, але подивитись їй в очі справді соромиться.

— Де? Де? Де той сад? — питає Ляля й не чекаючи Дарчиної відповіді, оставляє Дарку саму на стежці й біжить за сміхом Костика.

І знову сміх Костика, а за ним хорове, безстримне, навіжене а... а... а... а...!!!! Знак, що Ляля вже між ними. Дарка приходить вже запізно (як Ляля не хотіла на неї заждати, то Дарка бігти за нею, як цуценя, не буде — будь вона собі і з Парижа, не тільки з Відня). Всі вже обступили Лялю, як теля з трьома ногами на ярмарку, розпитують, сміються, заскакують, розглядають, пояснюють, трохи її на кавалочки не розщипують. Чи ж дивуватись, що в такій метушні навіть ніхто не завважив Дарчиної появи?

— Добрий день! — каже Дарка досить голосно, щоб навіть серед цього розгартіяшу почути.

Але нікому ані снитись звертати на неї увагу. Всі вони побожеволіли, затроєні зявою Лялі. Дарка загублена, безпомічна, чужа, водить очима від одного до другого лица: ніхто, ніхто не помітив, що вона тут?

Коли приходить черга на чийсь, ясні, якби з шкла, очі, Дарка чує відповідь, запізно, дуже запізно, щоб утішитись нею:

— Добрий день.

Дарка стоїть на вузесенькій кладочці над цією розбурханою рікою неперевна, перелякана, обманена і думає, думає... Хоч би Ориська показала... Хоч би Ориська...

бо відси сама не вийду. Очі самі, хоч Дарка цього не хоче, все ще блукають від одного лица до другого і просять, ні, не просять, а жебрають порядунку. Здається, що Костик помітив і зрозумів її безвихідне положення. Він глипнув на неї раз-другий... ось тепер повертає до неї своє негарне (Дарка готова в цій хвилині з вдячності цілувати це „кінське лице“) лице, простягає до неї руку й каже:

— Ов, і донця Дарця тут? Ти чого прийшла сюди, дитинко?

Підлість, підлість... і ще раз підлість... Цей сам Костик ще торік (вона тоді ще навіть до гімназії не здавала!), як прийшов був раз за чимось до татка, то говорив їй „ви“, а тепер при Лялі, при всіх... при Данкові в цей спосіб до неї?

Софійці теж, якби розум притемнило. „Нагадає“ собі, що Дарка тут і каже, якби змовилася з тим Костиком:

— Ти, Дарцю, шукаєш за Ориською? Іди, вона на веранді... лагодить суконки на весілля своїй ляльці... іди, допоможи їй...

Костик розреготався на Софійчину раду, якби сам чорт сидів у ньому. Так по диявольськи, спокусливо регочеться, що за часок вся альтанка трясеться від сміху. Навіть... Данко, навіть він підсміхнувся. Дарка стає мокра в одній хвилині на всьому тілі. Вже втікала б, гнала б без віддиху з цього місця, але мусить стояти... мусить стояти бо неперевна, що як кроком рушить, то не захитається і не впаде...

— „Боже, Боже, дай мені силу, щоб я могла піти звідси... зроби так, Ісусе“...

Ісус вислухує її: вона робить крок і... не паде. Тоді обертається плечима й скоро, скоро на яку тільки скорість дозволяють її спаралізовані ноги, втікає від цього недоброго місця і людей. Тепер сльози продирають собі дорогу і нестримувані скапують теплі одна наперед одної.

Недалеко брами, причувається, якби хтось гнав за нею. Щось стукнуло в мізку: не дай Боже, щоб це був Костик, чи навіть Софійка... бо не заручить за себе й своє добре виховання. Той „хтось“ уже ось-ось коло неї... ще трохи й зможе її рукою досягнути. Обертається до ворога всім лицем і... не має сили вже завернути: Данко... сам Данко...

— Костик свиня... не робить собі нічого з нього... Він завжди такий...

Голос цей зцілює біль, і... відбирає всю силу.

— Паскудна свиня — потверджує ще раз Данко. Потім:

— Подивіться на мене...

Але вона не може цього зробити, хоч би хотіла, бо очі в неї червоні тепер, як у старого Йойни.

— Подивіться на мене... — просить він даліше... — подивіться на мене, я хочу бачити, що вам вже не прикро...

Тоді вона вже мусить показати йому свої червоні, щасливі очі. Він аж тепер насправду обурюється:

— А з тим Костиком, то я поговорю... Я йому покажу, як...

Вона перелякується: щоб із цього не вийшла халепа. Тому просить його:

— Ні, ні... не кажіть йому нічого... Я вас прошу... я вас дуже прошу... (Далі буде).

Листування

Марія Лехицька, Нью-Йорк. Статті одержали. Пишемо окремо.

Амвросій Андронович, Станіславів. Чекаємо відповіді на нашого листа.

Марта. Ваші взори цікаві. Пишемо окремо.

Марія Боднар, Нью-Йорк. Як вам подобався стрій? Варто, щоб ви в ньому сфотографувались і нам послали свою світлинку.

Український Тиждень, Прага. Оголошення радо повторимо. Водночас надсилаємо вам інший текст.

Марія Міхенкова, Репедь. В Шибалині коло Бережан є господарська школа для дівчат. Точної програми не знаємо, але радимо вам туди написати. Окрім того влаштує „Сільський Господар“ кількомісячні курси у Львові й Стрию, де вчать огородництва, куховарства й шиття. Пишемо окремо.

Софія Русова, Ржевниця. Статтю одержали, дякуємо.

Ганна Ратич, Рогатин. Чекаємо відповіді.

Параскевія Багрянівська, Рівне. Щиро дякуємо за вістку, пишемо окремо.

Ольга Громницька, Тернопіль. Передплата заплачена до кінця березня 1937 р.

Др. Ганна Рошинська, Костопіль. Передплата заплачена до кінця березня 1937 р.

Марія Біликова, Прага. Передплата заплачена до кінця вересня 1937 р.

Віри Сірик, Диткевичі. Заплачено до кінця березня 1937 р., а не до кінця червня ц. р.

Текля Білецька, Мости Малі. Форма сухий, що ви її бажаєте, коштує 250 зл. Просимо прислати готівку наперед.

Рома Біляк, Цішки. Вирішано до кінця червня ц. р. На адресу пишемо привітання латинськими буквами, тому що не маємо двомовної адресної машини. Деякі видавництва її мають і тому можуть двояким письмом адресувати.

3 нашого клубового життя

Дня 22. лютого ц. р. говорила п. М. Нижанківська про питання суспільної опіки в нас і за границею. В цій ділянці п. Нижанківська є знавцем, бо скінчила в Празі вищу школу суспільної опіки. Існування такої школи дає наявний доказ того, як поважно ставиться до цієї справи за границею. (В Америці при університетах є вже катедри суспільної опіки).

В такій школі викладають право родинне й карне, опіку над молоддю, політику, психологію і психопатологію, основи першої допомоги, гігієну й ручні роботи. Крім цього учні мають нагоду безпосередньо пізнавати життя і людей, що задля них існують такі школи. Відбувають прогульки до всяких заведень: для сліпих, німих, калік і божевільних. Тут учать цих людей, що їм природа стільки відбрала, давати собі раду в житті, бути самостійними, а навіть позитивними. Виплекуювання самопошани й амбіції у них є одним із основних завдань суспільної опіки. Даровими обідами, одніям й лікуваннями тільки деморалізується таких людей; їх треба навчити жити й не бути залежними від допомоги здорових.

Крім теоретичного навчання відбувалося й практику в санаторіях для дітей. Тут лікувалися й діти бідних родичів, що їх матері працювали в санаторії за їхнє удержання.

В порівнянні з заграничною суспільною опікою наша стоїть куди нижче і, хоч ми маємо багато оправдуючих обставин, все таки дещо можна б ще улішити. Н. п. по наших селах гігієна стоїть на дуже низькому ступені — чи можемо з чистою совістю сказати, що нічого не дається тут поліпшити? — Або, підчас дискусії п. Бурачинська оповіла нам, що в тутешньому закладі для сліпих є кілька українських дітей, що повинні й хочуть учитися релігії у своїй мові, однак брак їм відповідних підручників. До цього не треба фахівця, треба людини, що має час і терпеливість вико-

лоти букви на відповідному папері. До тепер не знайшовся ніхто охочий і діти ще й досі ждуть на свої підручники.

Доклад п. Нижанківської про таку актуальну й болючу в нас справу справді зацікавив усіх слухачок і викликав доводі оживлену дискусію. М. Ч.

Черговий клубовий вечір був присвячений новітньому Берлінові. Своїми враженнями на цю тему поділилася з нами пані І. Левицька (її доклад друкуємо в скороченні). Доповнив їх інж. Р. Макух. П. Макух перебував у Берліні на студіях, тому досить добре обзнайомлений з тамошніми обставинами. Говорив він про економічні й політичні відносини, про організації молоді, старших громадян і жінок, про жидівське питання.

Згідно з загальною європейською політикою, що стремить до економічної самостійності, німці обмежили експорт, а разом й імпорт. Тому Німеччина приневолена обходитися по можності власними виробами й продуктами. Говорилося багато й про голосну установу т. зв. „Eintopfgericht“ яка полягає на тому, що в першу неділю до 5 години вечора можна варити тільки одну страву. Заощаджені гроші віддають на безробітних або зимову поміч. Здисципліновані німці, що підчас війни звикли до всяких обмежень, придержуються солідно цього розпорядку. Та все таки цього не робиться так із матеріальною koniecznosti, як із моральної користи, що її досягають такими обмеженнями.

Одні може жіночі організації справді потерпіли під владою Гітлера. Німецька жінка має бути доброю господинею і матір'ю, позатим від неї нічого більше не вимагають і до нічого її не допускають. Щоправда, і в нас є завзяті вороги суспільної праці жінки; та все таки, коли порівняти жіночі організації перед гітлерівським режимом, організації, що влаштували такий величавий зїзд, як Конгрес Суфражу в 1929 (що про нього говорила в дискусії п. Павличковська), мимоволі насувається прикре питання, що сталося з тими всіми небуденно здібними і розумними жінками, як Аделя Шрайбер чи Др. Аліса Сальомон, що вони так замовкли? Невже вони вчать бути добрими господинями в одинокій теперішній жіночій організації National-Socialistische Frauenschaft? Та на жаль це мабуть тільки реторичне питання, що на нього не найдемо відповіді.

Назавгал вечір був дуже цікавий, як про те може свідчити факт, що він затягнувся далеко поза звичайну пору. М. Ч.

ЧАСОПИС

ДЛЯ СІЛЬСЬКИХ ГОСПОДИНЬ

„Жіноча Воля“

ІЛЮСТРОВАНІЙ ДВОТИЖНЕВИК

виходить в Коломиї при вул. Замковій 37 і здобув собі признання широких мас українського, сільського жіноцтва. Річна передплата

— — — тільки 2 зл. — — —

(Докінчення зо ст. 1).

зовнішність та слава письменника. А Куліш сам признається, що

„лішому не буде дивно, що чоловік до молоді краси, як муха до меду липне. (Лист ч. 8).

Якби не повелось мре життя, знайте оди, що не забуду я тої години, як од Вашого любого погляду, од Вашого голосу я помолодшав душею і обняли мою голову, наче рожевим вінком, поетичні помисли. (Лист ч. 7).

Тим відразу зазначає Куліш її вплив на нього, а в пізнішому листі уже виразно натякає на те, де він втілює постать Олександрів:

От я намалював дівчину у Малорі, адеться гарну. Чи була б же вона без Вас на світі?

Чому ж урвав цей роман, що зразу давав стільки розради обом кореспондентам?

Як сказано: вся вина в розриві

чи не по стороні Куліша. На 1859 р. припадає його знайомство з Марком Вовчком, а Ол. Дорошкевич цитує вже з 1860 р. його листування з Параскою Федорівною Глібовою, а далі з Ганною Павловною фон-Рентель. Отже захоплення Куліша, як бачимо, миналися скоро. Та замітне воно тим, що жадне з тих хвилевих уподобань не лишило по собі такого цікавого листування. Занадто бо запала в душу йому „божественна краса“ калужинської панночки.

Олександра Милорадович вийшла в 1863 р. заміж за Ол. Фандер-Фліта, а потім удруге за Петра Макарова. Листи Куліша вона зберегла дуже дбайливо і передала їх пізніше дослідникові В. В. Тарновському. В його музею вони й знаходяться тепер. Л. Б.